

3.8 Lokale heffingen

3.8.1 Inleiding

Lokale heffingen zijn te verdelen in heffingen waarvan de besteding gebonden of ongebonden is. De gebonden heffingen worden besteed aan een aanwijsbare taak, zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten en marktgelden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerendezaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelasting (RZB), parkeerbelasting en precariobelasting worden wel tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

3.8.2 Overzicht lokale heffingen

De drie belangrijkste lokale heffingen zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Hieronder wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten 2024 voor deze heffingen. Ook worden de achtergronden en uitgangspunten van de overige belastingen, heffingen en rechten kort uitgelegd.

Onroerende zaakbelastingen

De opbrengst van de OZB behoort tot de algemene dekkingsmiddelen en mag vrij worden besteed. De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een vast percentage van de economische waarde van de onroerende zaken. Ze worden berekend door de geraamde opbrengst te delen door de te belasten waarde, het heffingsareaal. De waarde wordt getaxeerd conform de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. De taxaties zijn gebaseerd op het marktniveau op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar. De waardeschommelingen worden vereffend via de tarieven, zodat de hertaxatie zelf niet leidt tot een verhoging van de belastingdruk. Wel is conform de besluitvorming bij de begroting 2024 een inflatiecorrectie van 5,75% toegepast.

Tarieven onroerende zaakbelasting	2023	2024
Woningen: eigenaar	0,08646%	0,09432%
Niet-woningen: eigenaar	0,3343%	0,3364%
Niet-woningen: gebruiker	0,2691%	0,2711%

Afvalstoffenheffing

De kosten van de afvalinzameling en -verwerking van particuliere huishoudens worden via de afvalstoffenheffing verhaald. Uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is 100% kostendekkendheid. In de tarieven wordt een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Het uitgangspunt is dat éénpersoonshuishoudens een korting van 20% krijgen op het tarief van meerpersoonshuishoudens.

Tarieven afvalstoffenheffing (in euro's per jaar)	2023	2024
Eénpersoonshuishoudens	297	292
Meerpersoonshuishoudens	371	365

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de afvalstoffenheffing. De opbrengsten fluctueren elk jaar. Overschotten en tekorten worden normaliter geëgaliseerd door middel van een reserve, maar op dit moment is het saldo van de reserve nihil. Daarom wordt het tekort in 2024 verrekend met het begrotingssaldo.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakveld	6.000
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	6.000
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	170
Totale kosten	6.171
Opbrengst heffingen	5.896
Dekkingspercentage	96%

Rioolbelasting

Op grond van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken hebben gemeenten de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Een gemeente kan rioolbelasting heffen om deze zorgplicht te betalen (artikel 228a van de Gemeentewet). Uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is 100% kostendekkendheid. Uit de rioolbelasting worden de kosten voor rioolbeheer en onderhoud betaald, maar ook 50% van de kosten van straatreiniging en 20% van de kosten van waterbeheersing. Net als bij de afvalstoffenheffing wordt een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. De éénpersoonshuishoudens krijgen een korting van 20% op het meerpersoonstarief. Bedrijven betalen een vast tarief per 150 m³ water dat gelijk is aan het tarief voor meerpersoonshuishoudens.

Tarieven rioolbelasting (in euro's per jaar)	2023	2024
Eénpersoonshuishoudens	162	161
Meerpersoonshuishoudens	203	201
Bedrijven per 150 m ³ waterverbruik	203	201
Grootverbruikers per 150 m ³ waterverbruik	85	90

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de rioolbelasting. De opbrengsten fluctueren elk jaar. Overschotten en tekorten worden geëgaliseerd door middel van een voorziening.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakveld	3.942
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	0,00
Netto kosten taakveld	3.942
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	420
Totale kosten	4.362
Opbrengst heffingen	4.362
Dekkingspercentage	100%

Roerende Zaakbelasting (RZB)

De RZB is qua heffing te vergelijken met de OZB. De RZB wordt opgelegd voor roerende woon- en verblijfsruimten. De tarieven zijn wettelijk gekoppeld aan de OZB-tarieven. Het heffingsareaal van de RZB is beperkt en bestaat uit alleen woonarken.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen die zich op, onder of boven openbare gemeentegrond bevinden. De tarieven zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 5,75%.

Leges en overige rechten

Als een gemeente diensten verleent, worden daar leges voor geheven. Denk aan het verlenen van

vergunningen of het verstrekken van paspoorten en rijbewijzen. Sommige tarieven hiervoor, zoals die van paspoorten en rijbewijzen, zijn gebonden aan wettelijke maxima. Deze tarieven kunnen alleen worden verhoogd met het percentage dat het Rijk toestaat. Het tarief voor rijbewijzen is met 6,15% gestegen en het tarief voor paspoorten is met 7,71% gestegen. De overige tarieven, zoals die voor (omgevings-)vergunningen, huwelijk en voor verstrekkingen uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA), zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 5,75%.

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de leges. Volgens de gemeentewet mogen de geraamde baten van leges niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Kruissubsidiëring tussen tarieven is wel toegestaan. In onderstaande tabel is te zien dat de meeropbrengst uit omgevingsvergunningen deels het tekort dekt uit publiekszaken. Het dekkingspercentage is 72%. De opbrengsten dekken dus niet de totale kosten.

Dekkingspercentages leges (bedragen x € 1.000)	Omgevingsvergunningen	Publiekszaken	Overige leges	Totaal leges
Lasten taakveld(en) incl omslagrente	1.059	1.413	27	2.500
Toe te rekenen lasten (overhead)	576	668	-	1.244
Totale kosten	1.635	2.082	27	3.744
Opbrengst heffingen	1.844	816	27	2.687
Dekkingspercentage				72%

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de overige rechten. Er is hierbij nog geen sprake van 100% kostendekking.

Dekkingspercentages overige rechten (bedragen x € 1.000)	Begraafrechten	Marktgelden	Totaal overige rechten
Lasten taakveld(en) incl omslagrente	457	26	484
Toe te rekenen lasten (overhead)	194	15	210
Totale kosten	652	42	693
Opbrengst heffingen	374	32	406
Dekkingspercentage			58%

Gerealiseerde inkomsten lokale heffingen

In onderstaande tabel staat hoe de werkelijke inkomsten 2024 zich verhouden tot de begrote inkomsten 2024.

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Jaarrekening 2024
Algemene dekkingsmiddelen:				
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	10.090	11.054	11.554	11.877
Roerende-zaakbelasting (RZB)	15	16	16	15
Toeristenbelasting	0	175	175	140
Parkeerbelastingen	1.768	1.973	1.956	1.914
Precariobelasting	152	150	150	121
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	12.025	13.368	13.851	14.068
Gebonden heffingen:				
Afvalstoffenheffing	5.837	5.934	5.934	5.896
Rioolbelasting	3.900	3.906	3.906	4.362
Leges	1.516	1.746	2.216	2.687
Begraafrechten	331	517	567	374
Marktgelden	35	25	25	32
Subtotaal gebonden heffingen	11.619	12.128	12.648	13.351
Totaal inkomsten lokale heffingen	23.644	25.496	26.499	27.419

Ten opzichte van de bijgestelde begroting vallen de inkomsten uit de lokale heffingen in 2024 € 920.000 hoger uit. Dit komt hoofdzakelijk door de hogere inkomsten uit de OZB, rioolbelasting en leges.

3.8.3 Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) brengt jaarlijks het niveau en de ontwikkeling van de lokale lasten in kaart. Bij het vergelijken van de woonlasten wordt onder andere gekeken naar de OZB, afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

In de editie 2024 van de Atlas van de lokale lasten bedragen de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Gorinchem € 1.009. Voor deze berekening is uitgegaan van de gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen. Met de woonlasten 2024 staat Gorinchem landelijk op de 198e plaats (oplopend van goedkoop naar duur). In 2023 stond Gorinchem op de 239e plaats met woonlasten van € 995 voor een meerpersoonshuishouden. De woonlasten zijn dus met € 14 gestegen, maar in andere gemeenten stegen deze lasten nog harder.

3.8.4 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige door financiële omstandigheden een belastingaanslag niet of slechts voor een deel kan betalen, kan kwijtschelding worden verleend. De voorwaarden voor kwijtschelding van belastingen en heffingen heeft het Rijk strak omschreven. De gemeentelijke kwijtscheldingsnormen mogen niet meer, wel minder, dan 100% van de bijstandsnormen bedragen.